

Klimatläget 2024

En översikt över mål och åtgärder
hos våra medlemmar.

Innehåll

- Om Klimatläget 2024
- Klimatmål och utsläppsminskningar
- Kommunorganisationens måltider och livsmedel
- Transporter det geografiska området
- Energieffektivisering
- Förnybar energi
- Den egna organisationens byggande
- Samverkan med näringsliv
- Engagera invånare
- Nya saker vi provat i år
- Fördjupning: Gångbara kommuner

Om rapporten

Klimatkommunerna tar fram Klimatläget en gång om året för att:

- Ge en bild av hur långt våra medlemskommuner har nått (mål, resultat och åtgärder)
- Ge något för kommuner att jämföra sig mot
- Visa målformuleringar och åtgärdsbeskrivningar som kommuner kan få inspiration ifrån.

I årets undersökning har 45 medlemmar svarat på enkäten.

I den fördjupande delen om mål och åtgärder för att få fler att gå har 32 medlemmar svarat.

45

Klimatmål och utsläppsminskningar

Så minskar utsläppen

Klimatkommunernas medlemskommuner har i snitt minskat sina utsläpp med 42 % sedan år 1990. Genomsnittet för Sverige är 39 %.

-42 %

Medlemmarnas utsläpp har minskat sina
utsläpp av växthusgaser med

10 miljoner ton CO2-ekvivalenter

sedan år 2000.

Räcker klimatmålen?

Vi jämförde medlemmarnas klimatmål med ett **rättvist 1,5-gradersmål enligt Parisavtalet**.

21

21 medlemmar har övergripande klimatmål helt i linje.

29

29 medlemmar har övergripande klimatmål delvis i linje.

I kommuner som har mål **delvis i linje** kan det vara en eller flera av följande som saknas:

- 2030-målet saknas / är inte tidssatt / vagt formulerat t.ex. "sträva efter"
- Långsiktigt mål (t.ex. 2045 eller 2050) saknas / är inte tidssatt / vagt formulerat
- Målet inkluderar bara CO2

Exempel: Lunds kommun

- Jämfört med 2010 ska utsläppen minska 65% till 2025 och 80% till 2030. År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun.
- Med klimatneutralitet är vår utgångspunkt det geografiska området Lunds kommun.
- De territoriella utsläppen av växthusgaser ska minimeras. Fossila bränslen fasas ut och övriga utsläpp minimeras. Återstående utsläpp hanteras med kolsänkor inom kommunens gränser. Lunds kommun använder sig inte av compensation utanför kommunens gränser.

Kommentar: Linjerat med rättvist Parismål. I linje med standarden för inventering/uppföljning av geografiska utsläpp (Dvs (Minst) Scope 1+2, Alla sektorer, Alla växthusgaser). Kommunen definierar vad som menas med netto-noll/klimatneutral.

Exempel: Linköpings kommun

- Linköpings kommun ska bidra till att kommungeografin uppnår netto-noll växthusgasutsläpp senast 2045, vilket ligger i linje med det nationella klimatmålet. Ett etappmål finns också gällande att vara en koldioxidneutral kommun 2025.
- Målen omfattar såväl den geografiska ytan som kommunen som organisation.
- Linköpings kommun ska ha minskat de totala växthusgasutsläppen med 70 procent 2030 jämfört med 1990 års nivåer.

Kommentar: Mycket tydliga definitioner. Det går att göra om beräkningarna utifrån kommunens beskrivning/definitioner.

Räcker klimatmålen?

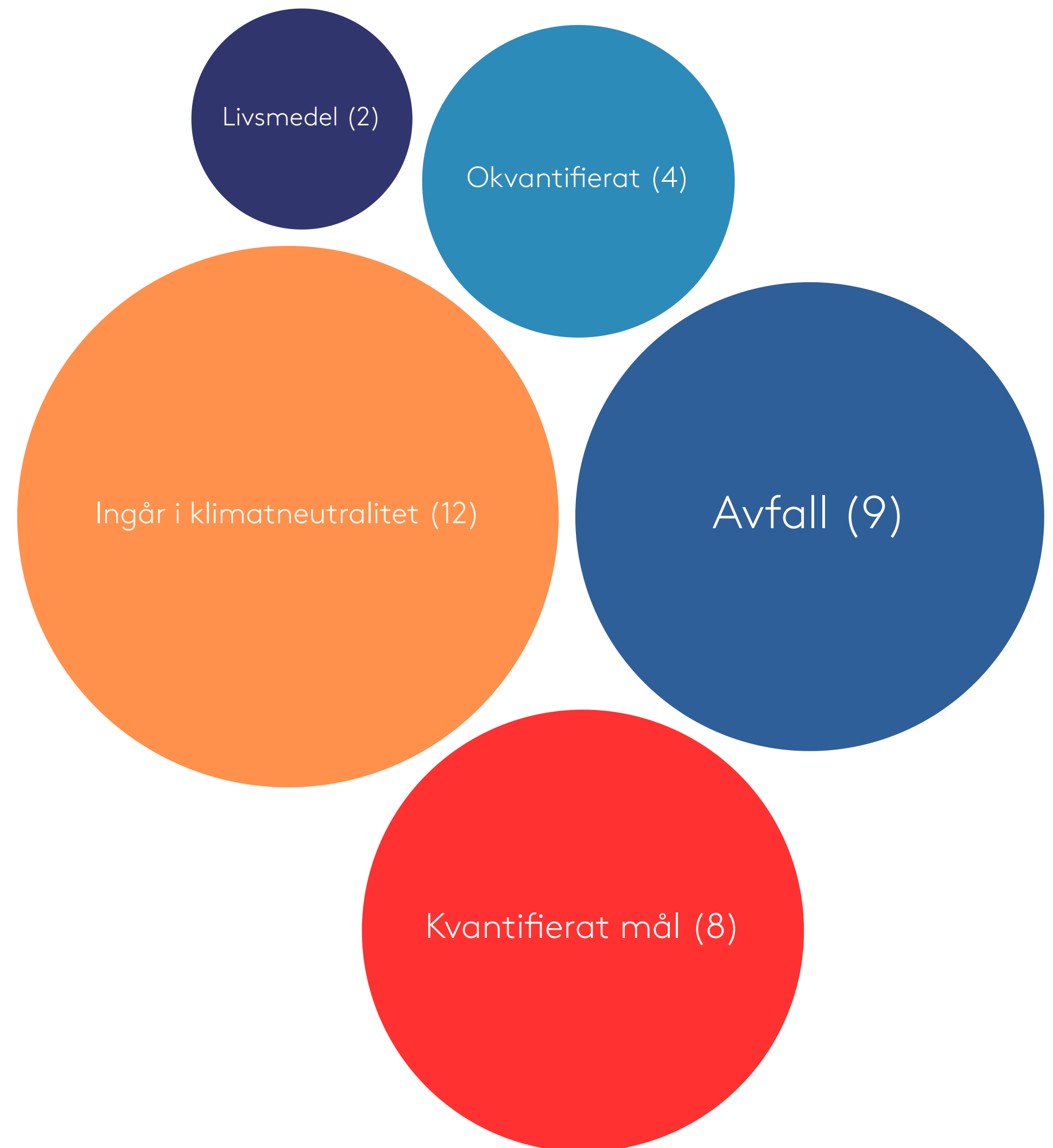
För att underlätta för kommuner att sätta mål i linje med vetenskapen/Parisavtalet [ger vi här våra bästa tips](#) till kommuner som står inför att göra detta.

Hushållens konsumtion

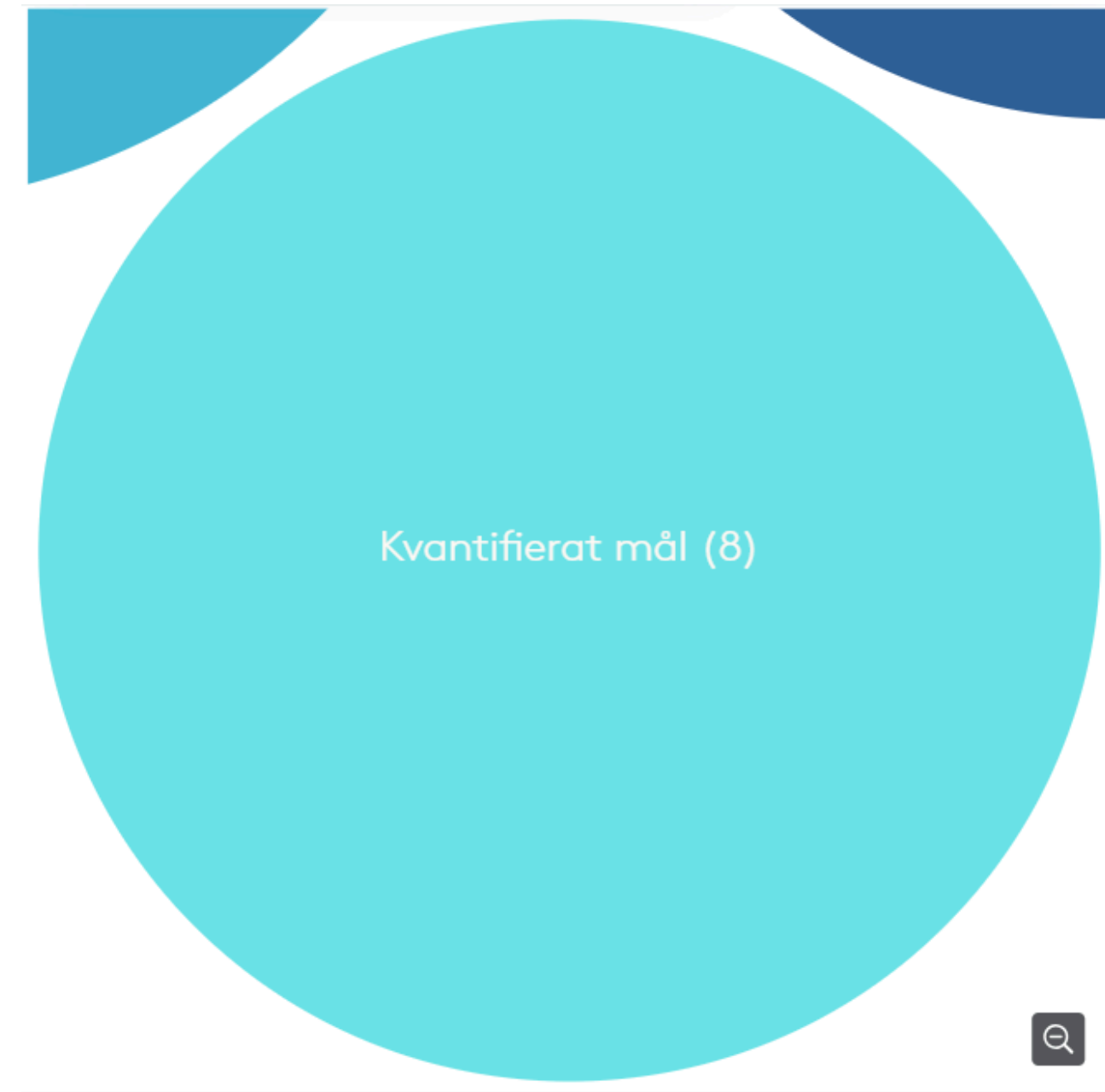

Mål för hushållens konsumtion

Exempel: Göteborgs stad

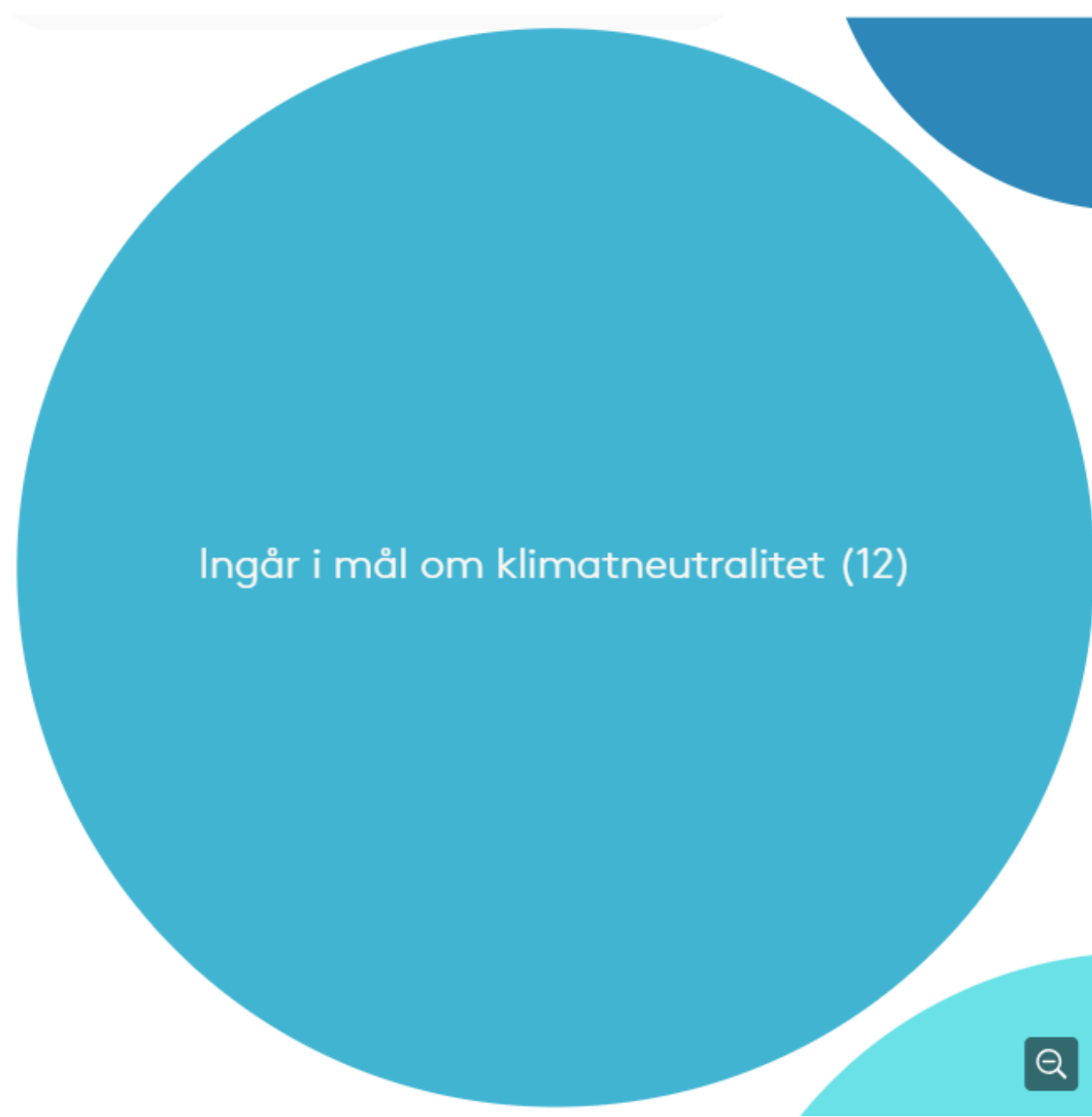
“De konsumtionsbaserade utsläppen ska minska med minst 7,6 procent per år till 2030.”

Exempel: Botkyrka kommun

“Klimatneutralt Botkyrka senast år 2045. I målet ingår kommuninvånarnas, företag och andra verksamheters indirekta klimatutsläpp, det vill säga de utsläpp av växthusgaser som genereras av deras inköp av varor och tjänster.

Utsläppen beräknas utifrån ett livscykelperspektiv. I målet ingår även de koldioxidsänkor som finns inom kommunens gränser.”

Ingår i mål om klimatneutralitet (12)

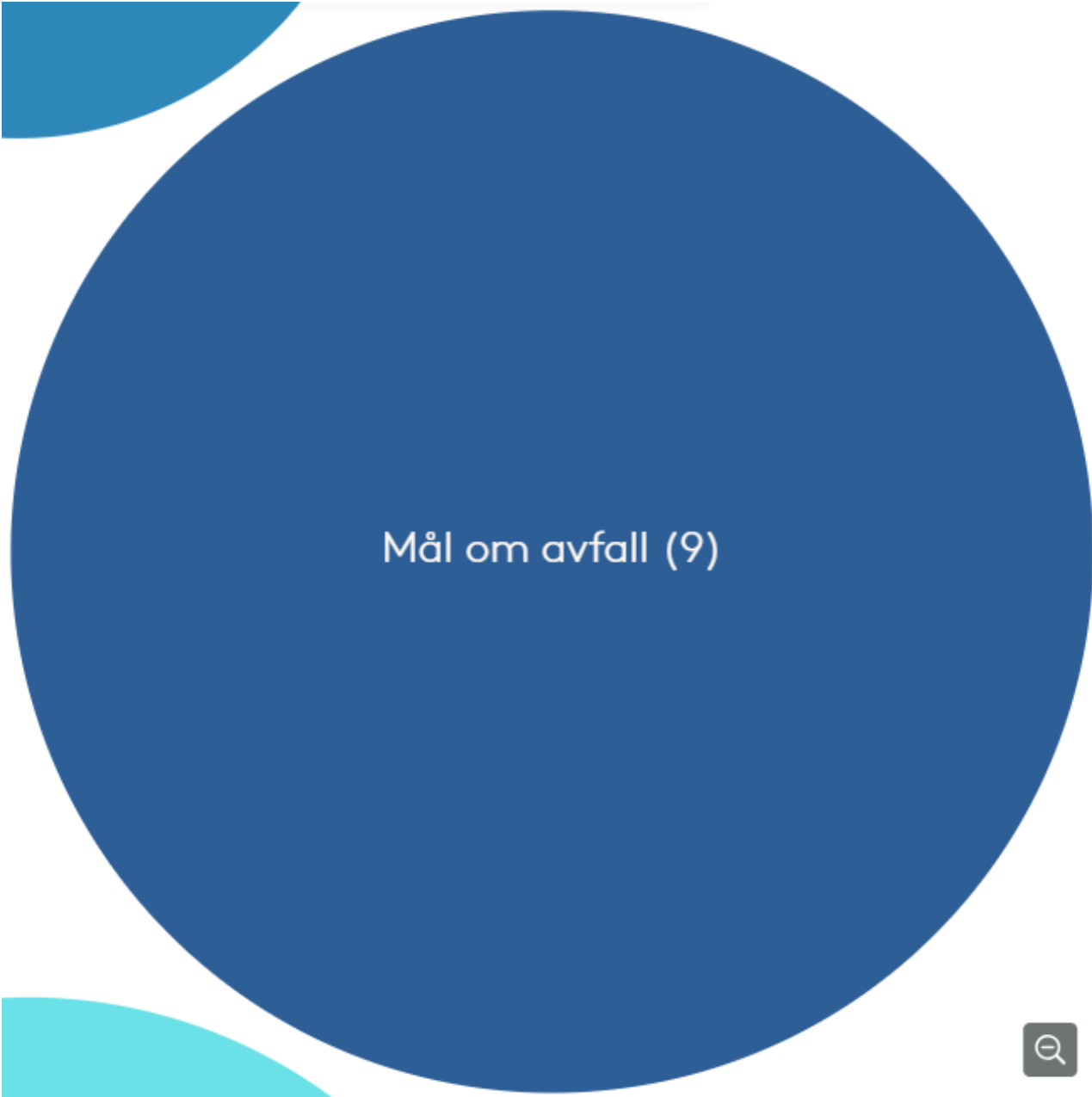
Exempel: **Lomma kommun**

“Utsläppen av växthusgaser från konsumtion ska minska årligen.”

Okvantifierat (ska minska) (4)

Exempel: Nynäshamns kommun

“År 2030 materialåtervinns 60 % av allt hushållsavfall i kommunen och den totala mängden hushållsavfall har minskat till max 370 kg per person och år genom arbete för minimering av avfall och återanvändning.”

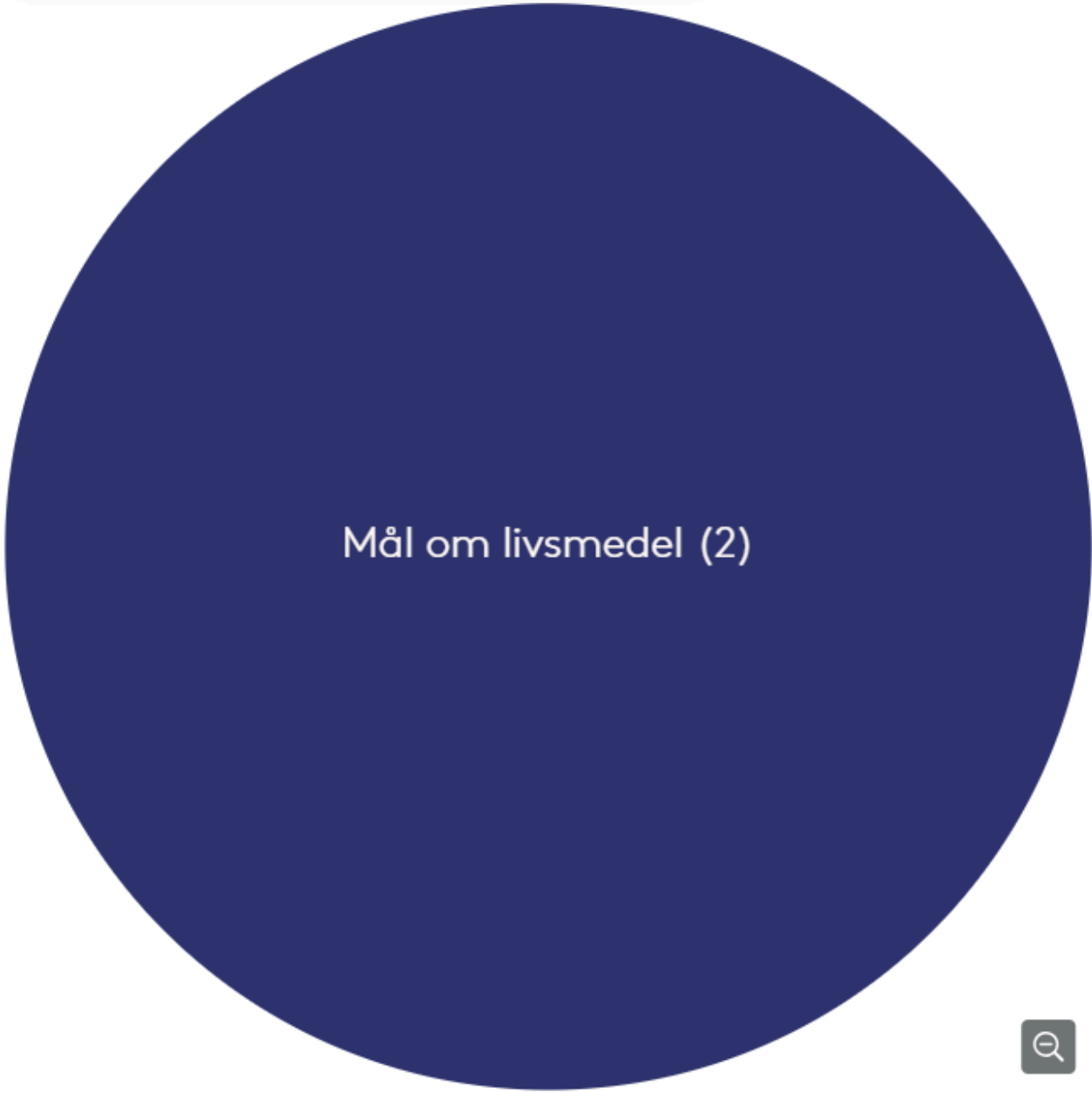
Mål om avfall (9)

Exempel: Ockelbo kommun

“En betydande andel av livsmedlen är närproducerade och ekologiska och vi är bra på att ta tillvara de resurser som finns i skogen.

Utbudet av närproducerade, ekologiska livsmedel för försäljning till privatpersoner i Ockelbo har ökat (2022).

Andel av den ekonomiska omsättningen vid försäljning av närproducerade, ekologiska livsmedel inom besöksnäringen har ökat (2022).”

Mål om livsmedel (2)

A photograph of a buffet line in a canteen. In the foreground, a large metal tray is filled with a rice and vegetable mixture, including shredded carrots and mushrooms. A metal serving spoon is placed in the tray. Behind it, another tray contains a meat and vegetable dish. The background is slightly blurred, showing more food trays and people in the canteen. A semi-transparent white banner with a dark blue title is overlaid on the image.

Kommunorganisationens måltider och livsmedel

17

17 medlemmar har ett eller flera **siffrersatta** klimatmål för livsmedel/minskat svinn.

14

14 medlemmar har **skrivningar** om att minska klimatpåverkan från livsmedel, eller **ej siffrersatta** mål.

Exempel: Eskilstuna

“Målrår 2030: Max 1,25 CO₂e/kg inköpt livsmedel eller ett genomsnitt per portion på 0,5 kg CO₂e/kg (för lunch och middag).

För att värna den biologiska mångfalden på våra artrika naturbetesmarker samt vårt öppna kulturlandskap undantas kött och mjölk, som producerats på ett sätt som håller naturbeten i Sverige brukade, i beräkningen av utsläpp.”

Åtgärder

Kompetens (5)

Avfall (9)

Minska svinn (25)

Växtbaserat (15)

Menyer (14)

Exempel: Karlstad

Jobbat med **receptutveckling** och delning av goda exempel mellan köken. Ännu mer vegetabilier i alla måltider.

Stått värd för tre **workshops för kockar** i länets kommuner vilket bidragit till recept och en ökad användning av baljväxter i matlagningen.

Börjat använda en **matbeställningsapp** i förskolan för att köken ska laga rätt mängd mat och förenkla kommunikation mellan kök och pedagogik.

Ett **pedagogiskt material** har tagits fram för att öka förskolebarnens kunskap om matsvinn.

Samarbete med flera **livsmedelsbutiker**, kommunen tar vara på deras svinnvaror av frukt och grönsaker.

Exempel: Vaxholm

Kommunen efterlyser frukt

2024 beskrivs som ett bra äppelår. Vaxholms stad hoppas få ta del av överskottet så det inte förfars. **Foto:** Mostphotos

PUBLICERAD 2024-08-29 14:40

Har du mer frukt i trädgården än du mår att äta, safta, sylta och lägga in? Då kan du skänka överskottet till Vaxholms barn och ungdomar

Klimatmål för transporter (i det geografiska området)

12

12 medlemmar har ett **kvantifierat** mål om utsläppsminskning från transportsektorn.

11

11 medlemmar har mål om **färdmedelsfördelning/minskat trafikarbete.**

Exempel: Borås

Borås Stad har tillsammans med Västra Götalandsregionen tagit fram en **kollektivtrafikplan** för staden Borås 2035. Dokumentet anger följande mål:

”Andel hållbara resor som sker med **kollektivtrafik, gång och cykel** ska vara minst 48 procent år 2030 och 52 procent år 2035.”

”Av de **motoriserade** resorna ska andelen som sker med kollektivtrafik öka.”

Exempel: Sollentuna

“Fossila växthusgasutsläpp från transportsektorn ska reduceras med **70 procent till år 2030** (basår 2010) enligt ett nationellt beslut. Sollentuna ska bidra till det nationella målet utifrån kommunens rådighet.

Inom rådigheten ryms att **söka externa samarbeten** för att uppnå det nationella målet samt att verka för att minska utsläppen genererade av personer och verksamheter inom det geografiska området med **70 procent**.

Buller och utsläpp av föroreningar till följd av trafik och transporter ska minska.

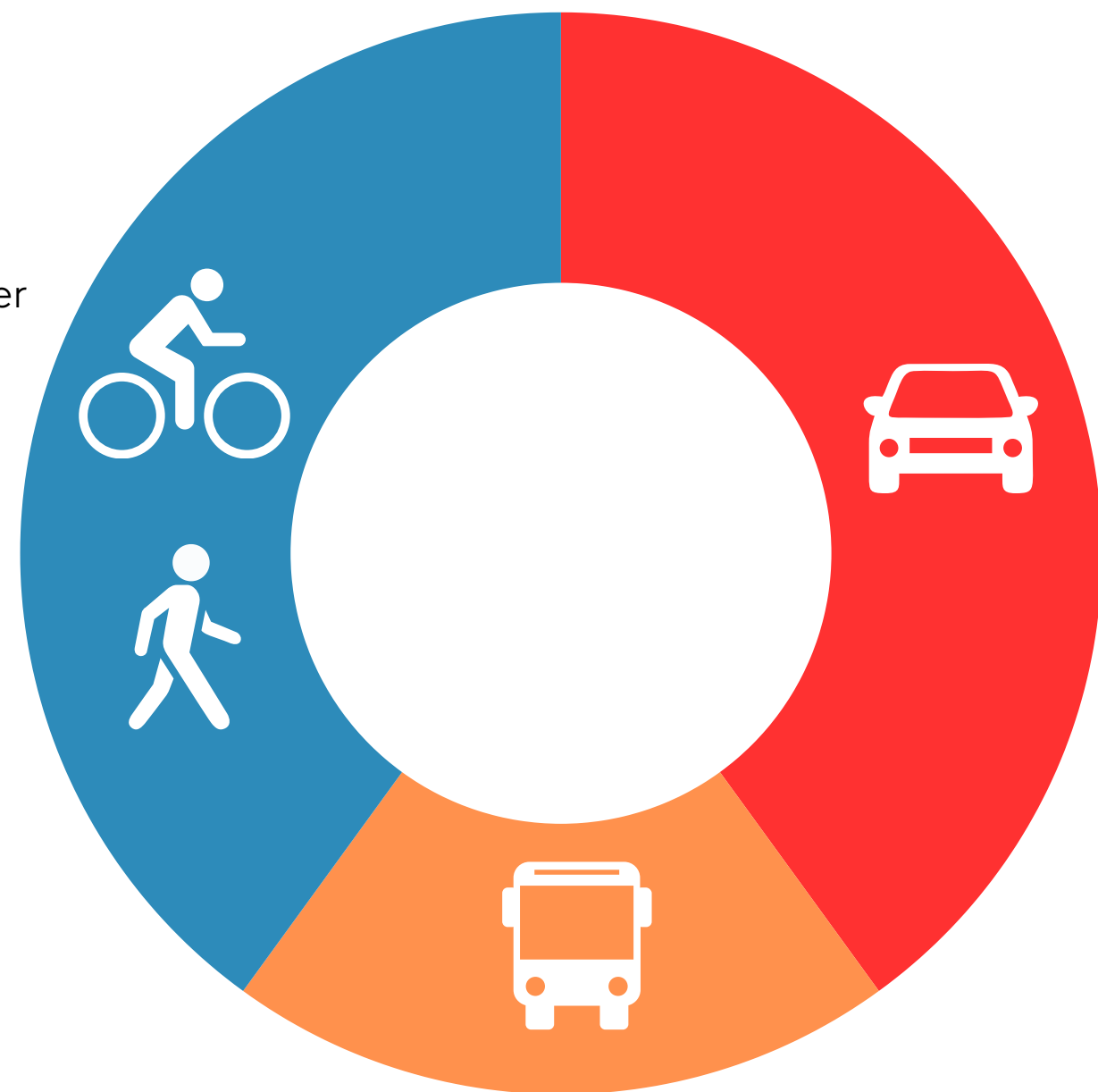
Kommunen arbetar med att utöka antal **snabbladdningspunkter** per laddfordon i kommunen från och med år 2024.”

Exempel: Östersund

Färdmedelsfördelningsmål 2030:

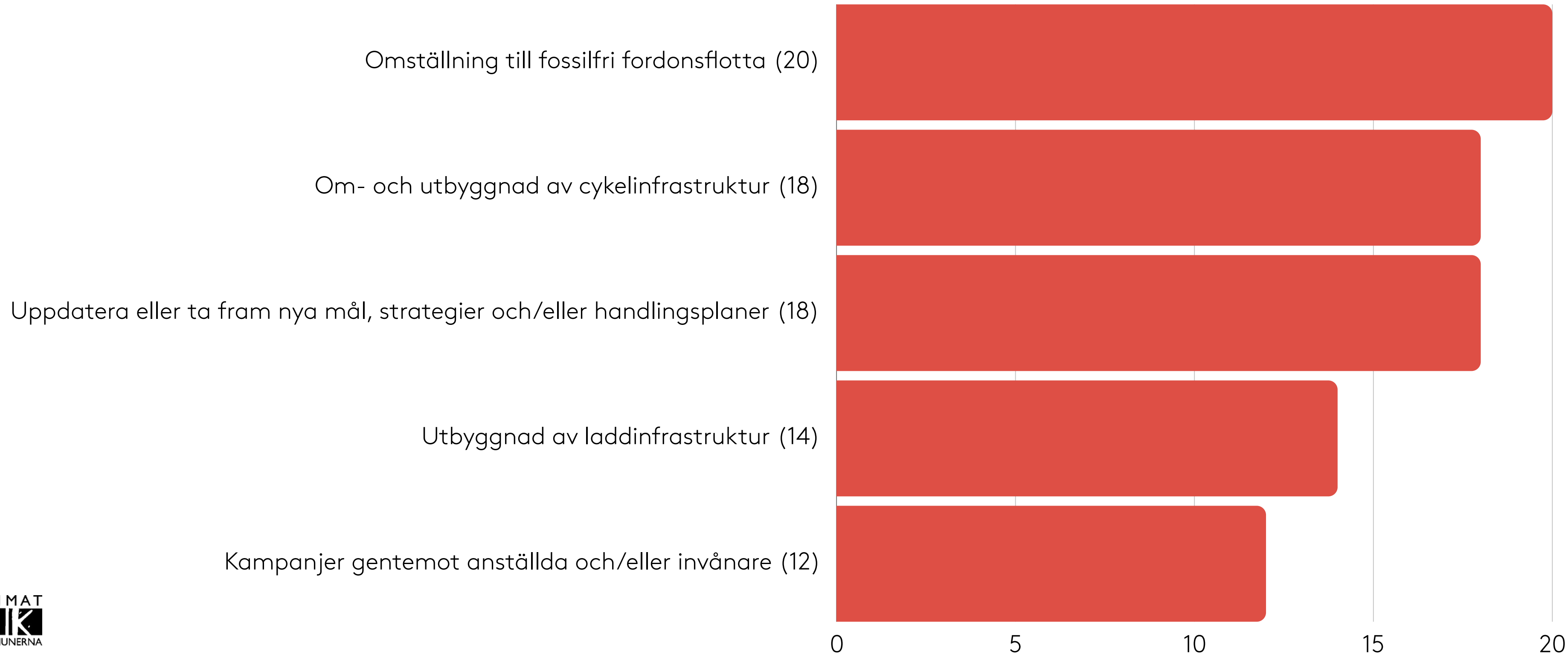
Aktiva transporter
40%

Bil
40%

Kollektivtrafik
20%

Topp fem transportåtgärder

Några ovanligare åtgärder

- Cykelkurser för vuxna (**Botkyrka**)
- Stadsmiljözon (**Stockholm**)
- Omvandla parkeringsplatser till cykelbanor (**Göteborg**)
- Diskussion om framtidens fordonsflotta utifrån krav som ställs från olika håll; beslut om fossilbränslefri fordonsflotta, behovet av beredskap inför risk och kris av olika slag, utvecklingen av marknaden för gasfordon, m.m. (**Höör**)

Exempel: Uppsala

Parkeringshus ersätts till stora delar av mindre kostsamma **mobilitetslösningar**.

Tjänsterna är idag fossilbränslefria bilpooler och cykelpooler med lådcyklar, elcyklar, elsparkcyklar och vespor.

Enligt statistik från SCB syns det att **bilinnehav har minskat** i de två områden (Rosendal och Ulleråker) där dessa lösningar har implementerats.

Energieeffektivisering

Mål

Mål om energibesparing (21)

Övriga mål (13)

Mål om kWh/m² (9)

Vanliga åtgärder

- Optimera styr- och värmesystem
- Byte av ventilationssystem och fläktar
- Värmeåtervinning
- Byta ut gammal belysning till LED

Ovanligare åtgärder

- Batterilager (**Eskilstuna, Kalmar, Uppsala**)
- Maximera den restvärme som fås från kylmaskiner vid hockey- & isstadion. Det finns idag kulvert ner till simhallen, och här finns stora värmepumpar som hämtar energin från kylmaskinerna (**Möndal**)

Exempel: Järfälla

Köpt energi i kommunens fastighetsbestånd ska minska med 34 procent per kvadratmeter till 2025 och med 45 procent till år 2030 med 2009 som referensår

Andel el för uppvärmning ska minska.

Järfällahus ska minska köpt energi med 30 procent till 2030 med 2007 som basår.

Förnybar energi

Mål

Förnybar energi (19)

Vind (3)

sol (17)

Biogas (4)

Exempel: Helsingborg

Solelproduktionen i kommunen är beräknat till **42 GWh för 2023**.

Produktionen har mer än fördubblats på bara två år.

Exempel: Nacka

Installerad effekt solceller uppgår till över 500 kWp (2023) installerad topp effekt vilket är en **markant ökning** jämfört med 2022 (335 kWp).

Även nätanslutna solcellsanläggningar i Nacka har ökat markant det senaste året.

Exempel: Kristianstad

Solenergianläggningar har installerats på kommunkoncernens byggnader.

Möjligheter till **biogasmotor/turbin för elproduktion** har studerats.

Kommunens **vindbruksplan** har setts över inför arbete med ny översiktsplan.

A close-up photograph of an architectural drawing on a light-colored paper. The drawing features various geometric shapes, lines, and numbers, including '7', '580', and '350'. A black pen is positioned diagonally across the upper right portion of the drawing. A ruler is visible in the lower left corner, showing markings for centimeters. The overall scene suggests a professional or academic setting related to architecture or engineering.

**Den egna organisationens
byggande**

Mål

Certifiering (10)

Träbyggnation (6)

Återbruk (5)

Exempel: **Upplands Väsby**

All nybyggnation ska uppnå **Miljöbyggnad nivå Silver** innan 2025.

Målet avser byggnader planerade på kommunal mark eller ägda av AB Väsbyhem.

Exempel: Växjö

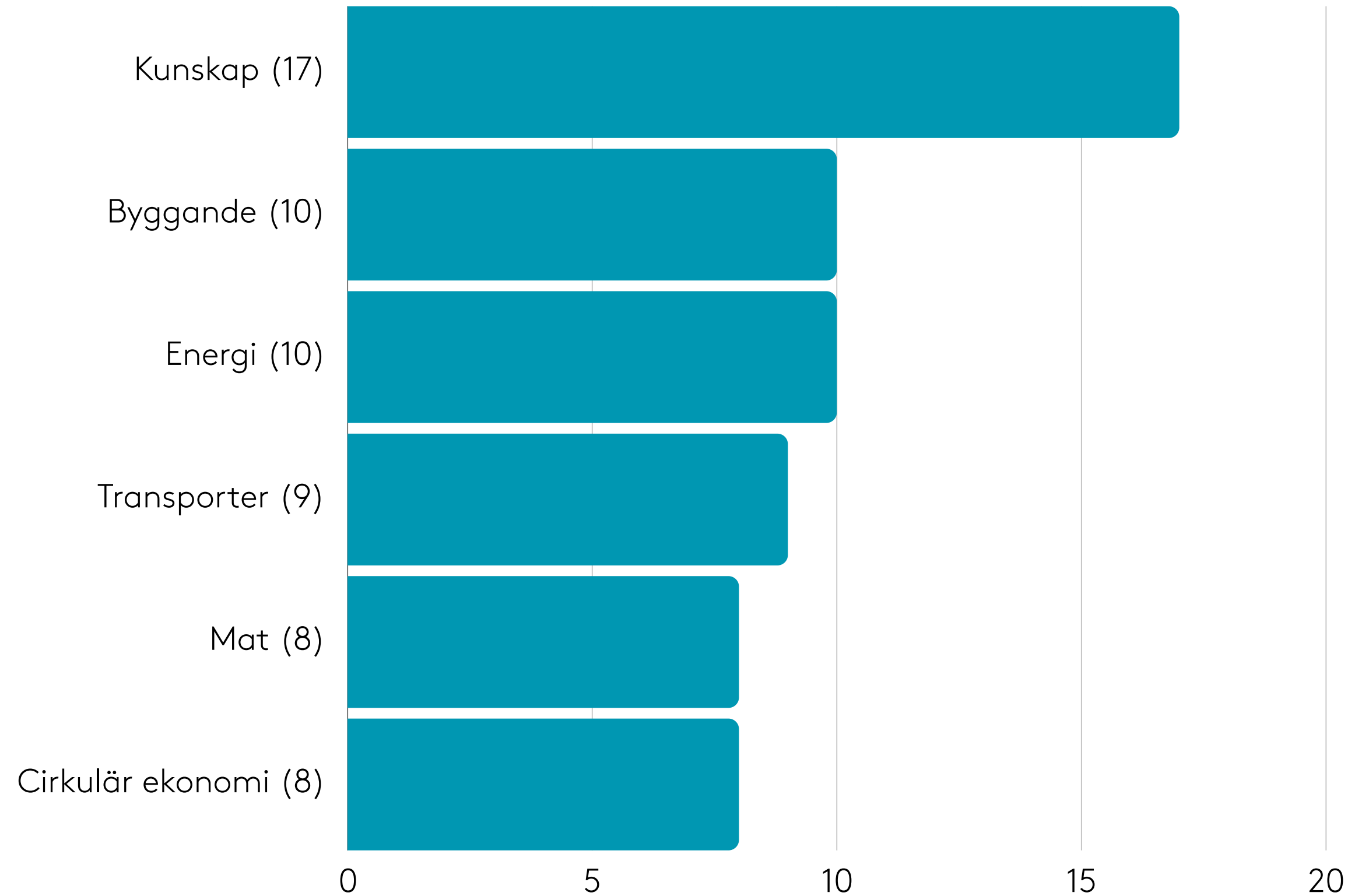
Från 2020 ska 50% av all nybyggnation vara träbaserad och inkludera någon form av redovisning av klimatpåverkan.

Från 2025 ska prioritet ges till nybyggnation med minst klimatpåverkan från hela byggnationen.

Samverkan med näringsliv

Topp fem

Nätverk/träffar

Klimatfrukostar för företag på **Kalmar** slott, tema: transporter, bygg, cirkulär ekonomi

Studiebesök (flera kommuner)

Torsdagsfôlket - ett kostnadsfritt nätverkande forum i **Karlstad** där man enkelt får aktuell information och kunskap om vad som händer i klimatarbetet och vad man kan göra för sitt företag eller organisation.

Cirkulär ekonomi

- Identifierat möjliga intressanta flöden för fortsatt arbete bla sker senare i höst möte kring aska. (**Mora**)
- Inom arbetsgruppen för återbruk har en lokal aktörskedja för byggåterbruk identifieras och efterföljande har en ansökan om externa medel skickats in för att starta upp en lokal marknad i **Uppsala**.
- Tillvarata restprodukter för produktion av biokol och utveckla affärsmodeller för biokol till olika ändamål som kolinlagring och jordförbättring. (**Lund**)

Annan samverkan

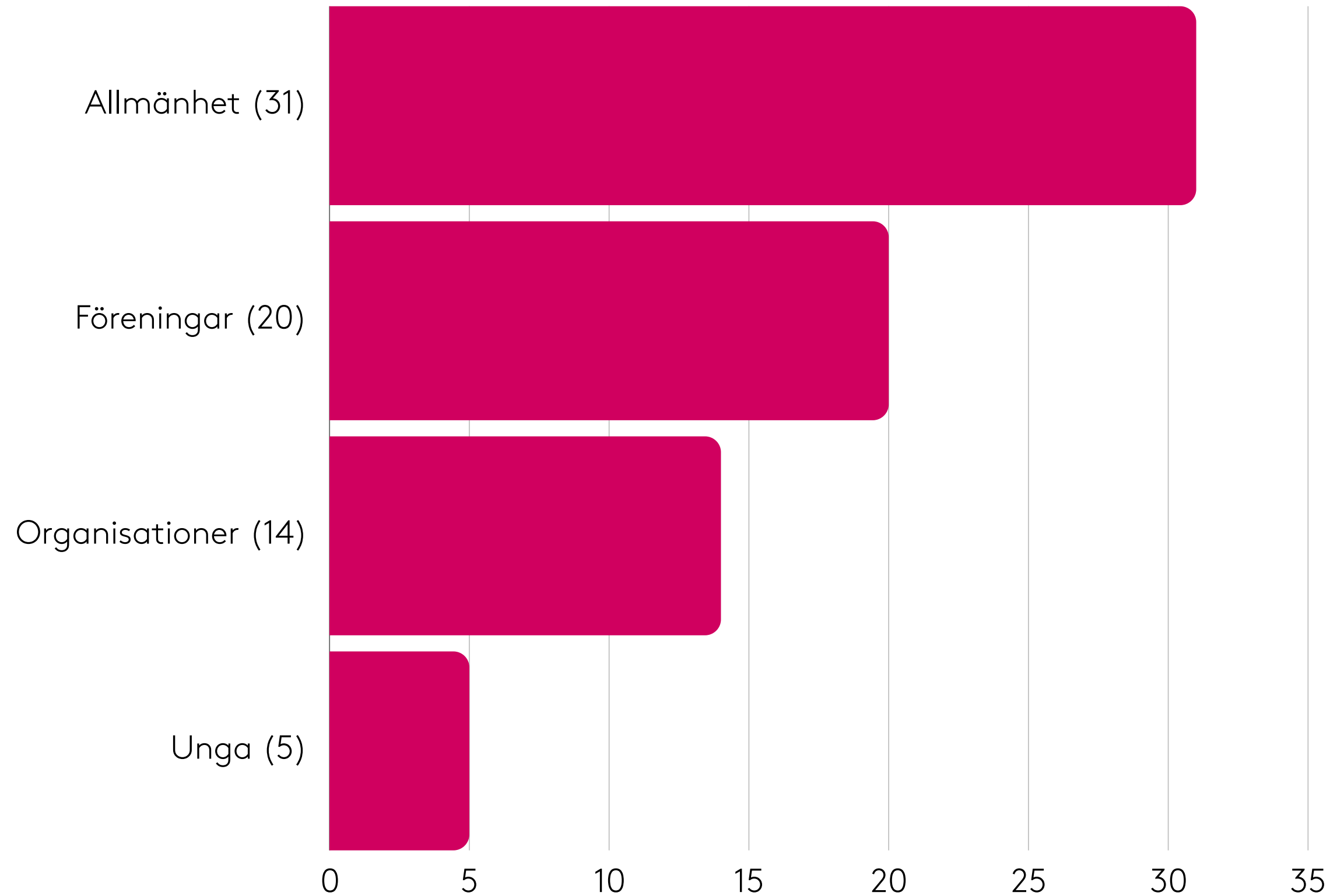
- Påbörjat arbete med näringslivsavdelning för att få till träffar med näringslivet och lantbruket (**Falköping**)
- Prövar möjligheten till särskilda hållbarhetskrav när jordbruksmark tas i anspråk. (**Lund**)
- **Göteborgs** Plattform för klimatneutralt byggande.
- Skånes effektkommission (**Region Skåne**)
- Näringslivsenheten försöker påverka för tågtransporter till etableringsområdet Gorsingeberget och öka kollektivtrafiken till Biskopskvarn där många ungdomar jobbar i stället för att föräldrar skjutsar. (**Strängnäs**)

Engagera invånare

Målgrupper

hållbarhetstema
invånare/organisationer/föreningar deltagande
medborgarråd
allmänheten
mobilitetsveckan
publika earth cykelservice medborgare workshops hållbarhetsvecka samverkan föreläsningar engagera event dag extern återvinningens initiativ konsthallens kampanjer biologisk miljö- återbruk samtalsserie offentligt mångfald stärka hållbarhetsfestival projekt fritidsbanken invånare utställning klimatsamtal cykelskola energi-kommunikation aktiviteter utställningar service leksaksswopping medborgardialog forum evenemang medborgarjury skräpplockardagarna

Samarbete med organisationer

- Nätverk
- Klimatavtal
- Workshops och event
- Ekonomisk stöttning

Provat nåt nytt?

Exempel: Helsingborg

Staden tog hjälp av ClimateView och Afry för att **effektbedöma potentiella åtgärder** inom ramarna för Helsingborgs nya klimat- och energiplan.

Metodik utvecklad av ClimateView där klimatomställningen bryts ner i olika omställningselement. Åtgärder i sin tur kan delas in i olika kategorier beroende på om de har en direkt eller indirekt effekt på omställningselementen eller om de fungerar som möjliggörare.

Indirekta åtgärder påverkar stadens attribut vilket kan leda till ändrat beteende. Effekten för indirekta åtgärder bedöms kvalitativt.

Metodiken tar också hänsyn till att flera åtgärder ofta påverkar ett och samma omställningselement och att vissa åtgärder påverkar flera olika omställningselement.

Exempel: Kalmar

Påbörjat arbetet med Kalmar kommuns första **mikroskog**, som kan beskrivas som "mycket skog på liten yta".

Kommer etableras på en grönyta som finns mellan en relativt hårt trafikerad väg och ett bostadsområde centralt i Kalmar.

Mikroskogen kommer att bli ca 240 kvadratmeter och ska bidra med ökad biologisk mångfald, trivsel och rekreation samt skugga och förhoppningsvis temperatursänkning och kanske tom luftkvalitetförbättring.

Val av växter och hur de ska samverka för bästa effekt pågår. Projektet kommer även att ha en pedagogisk del med information till allmänhet och besökare på plats, vi hoppas på olika inslag av medskapande genom att engagera förskolor och ev utlysa namntävling när det närmar sig.

Exempel: Sandviken & Ockelbo

Gävleborgs län

Nu kan du få odlings-PT – och göra gräsmattan till skaffereri

4 mars 2023 19:00

Nu smyger den igång. Odlingssäsongen. Med alla möjligheter att fixa egna grönsaker. Men hur gör man? Nog vore det bra att ha en expert med sig i trädgården.

Nu kan boende i Sandviken, Hofors och Ockelbo få precis det, när VGS och Studieförbundet fixar personliga odlingstränare.

Ebba Pettersson
Text

▶ Annelie har en odlings-PT och Fredrik tar fram snygga potatisar

24 min - mån 08 maj 2023 kl 10.35

Annelie i Sandviken får handfast hjälp i trädgården av grönsaksodlaren Jack, Fredrik berättar hur man tar fram nya potatissorter och Maj-Lis pratar kylskador.

⬇ Ladda ner (24 min, MP3) ➦ Dela

Exempel: Uppsala

I arbetet att ta fram en klimatbudget för kommunen och medföljande klimatinvesteringsplan har Hållbarhetsavdelningen inlett ett mer **fördjupat samarbete med Ekonomistaben**.

Tidigare har samarbetena varit få och små, men för att få ordentlig genomslag för klimatbudgeten och klimatinvesteringsplanen har ett gediget samarbete varit nödvändigt och det har gått väldigt bra.

Det är ett samarbete som kommer fortsätta och är uppskattat av båda avdelningarna.

Fördjupning: Gång

Om avsnittet

- I projektet **Gångbara Kommuner** svarade 32 medlemskommuner på en enkät om hur de jobbar med gång.
- Ett urval av svaren i kartläggningen presenteras här, som en fördjupning av årets Klimatläget.

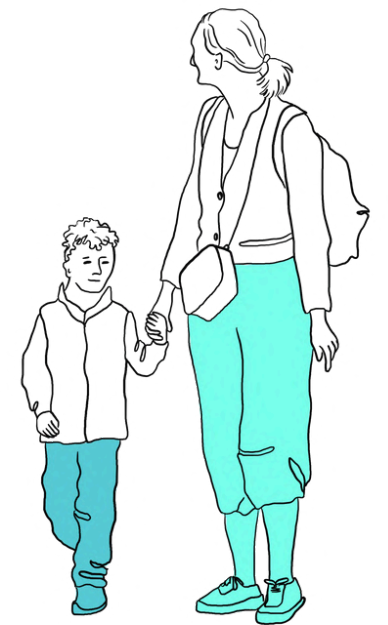

Gångtrafiken är på samma gång det mest prioriterade trafikslaget i stadsmiljön samtidigt som det är det trafikslag som vi jobbar minst med och har minst styrdokument kring.

Anledningen till att det blivit så är att gångtrafiken behöver finnas med överallt, på varenda gata och länk som vi bygger men samtidigt så är det inget trafikslag som kräver särskilda framkomlighetsåtgärder eller dimensionering utifrån trafikflöden.

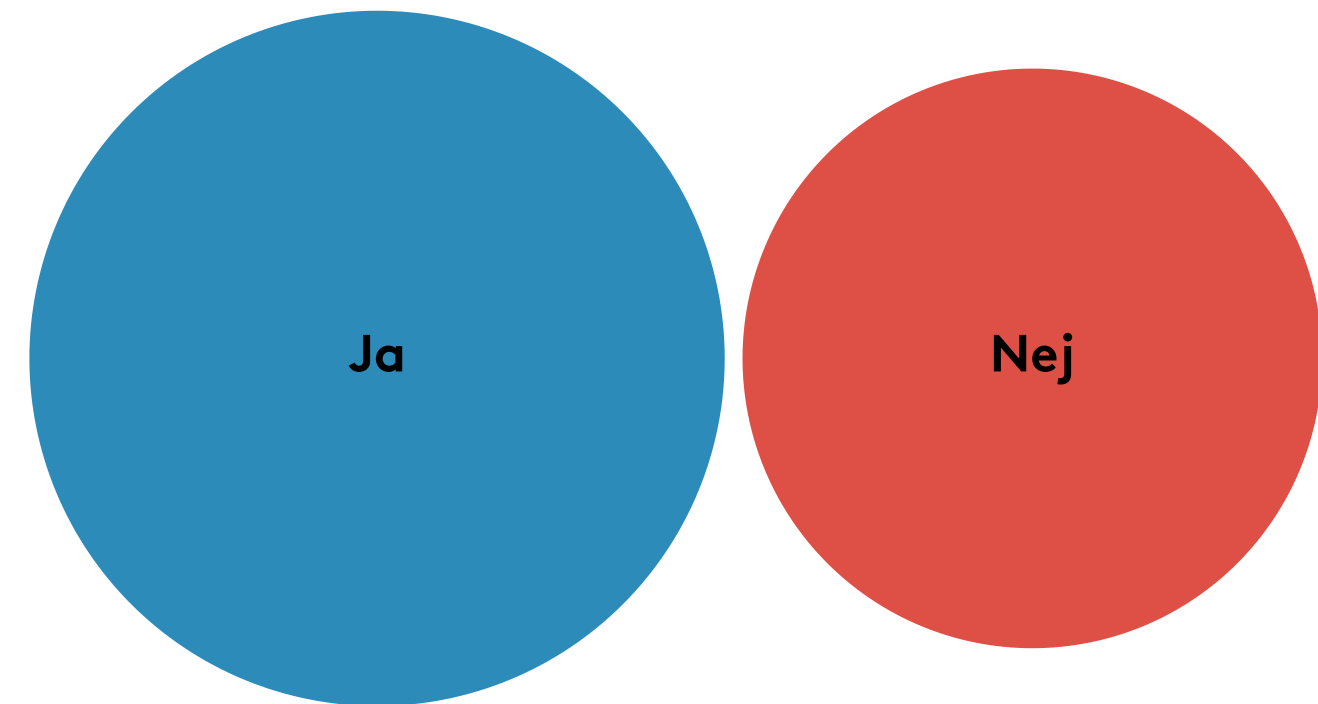
Vi har några standardmått på trottoarer och gångbanor som vi utgår ifrån, punkt slut. Dessutom upplever vi att det finns mycket lagstiftning och nationella riktlinjer att hålla sig till vilket gör att kommunen inte behöver fundera så mycket på det själva eller ta fram egna riktlinjer. T.ex. finns det regelverk kring bl.a. övergångsställen och gågator och minsta breddmått på trottoarer.

Kommentar i enkäten från en kommun

Målsättningar

Har kommunen **målsättningar** om att gångtrafiken ska öka?

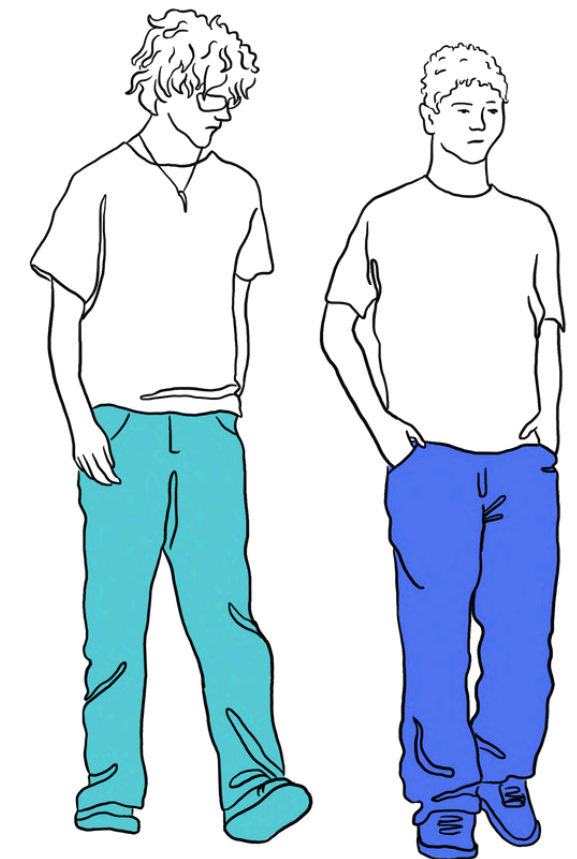
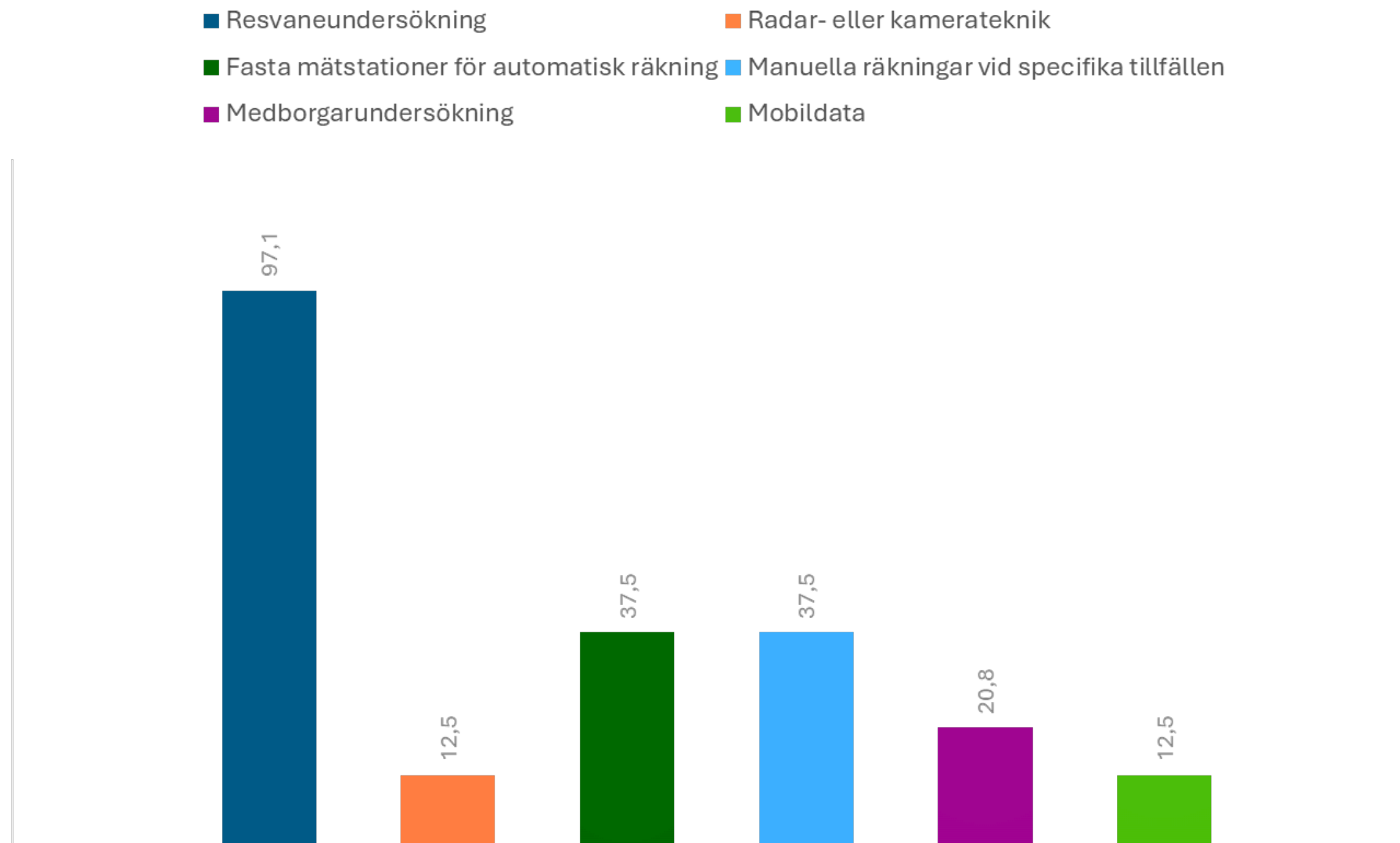

Exempel på mål

- Andelen resor till fots inom kommunen ska öka från 32 procent år 2016 till 50 procent år 2030. (**Helsingborg**)
- Gångresande per invånare ska årligen öka. (**Lund**)
- Andelen gångtrafik ska vara 34% 2030 jämfört med 17% 2015. (**Järfälla**)

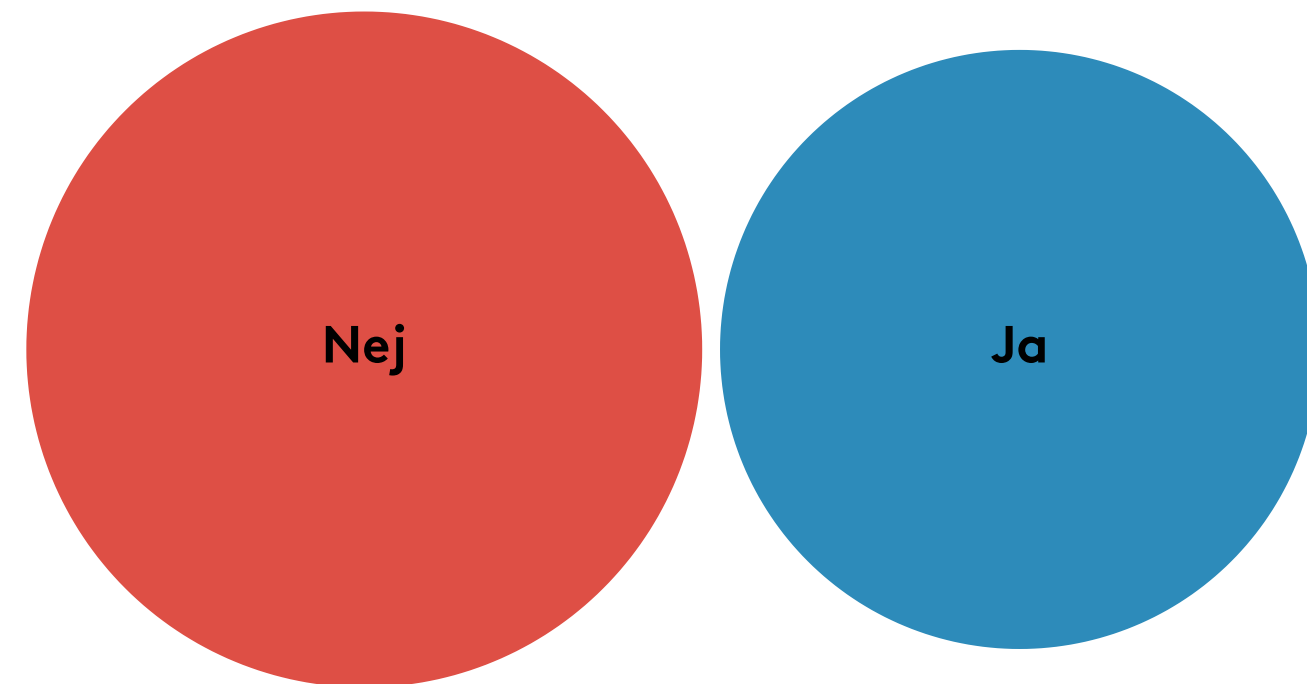

“Hur följer din kommun upp gångtrafik?”

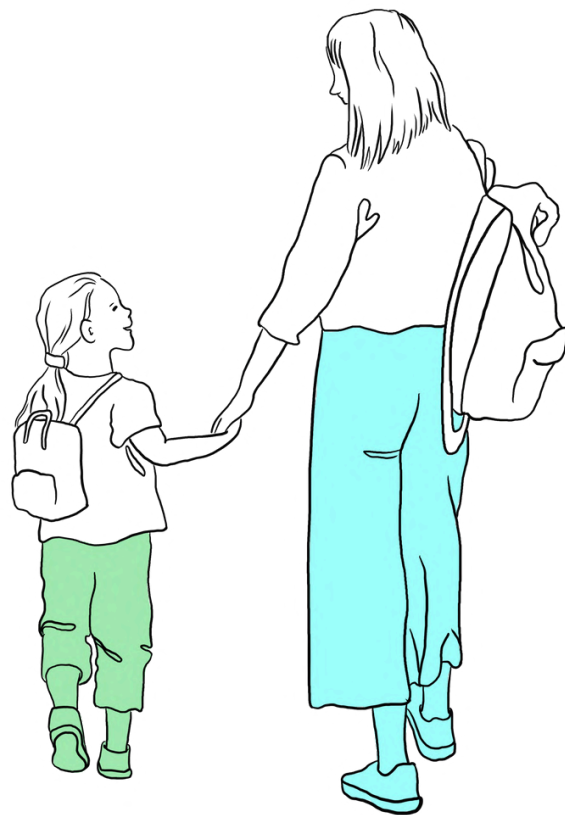
Dialog

För ni **dialog med kommuninvånare** om gångtrafik?

Målgrupper

"Vilka **målgrupper** arbetar ni med för att öka gångtrafiken?"

Skolelever

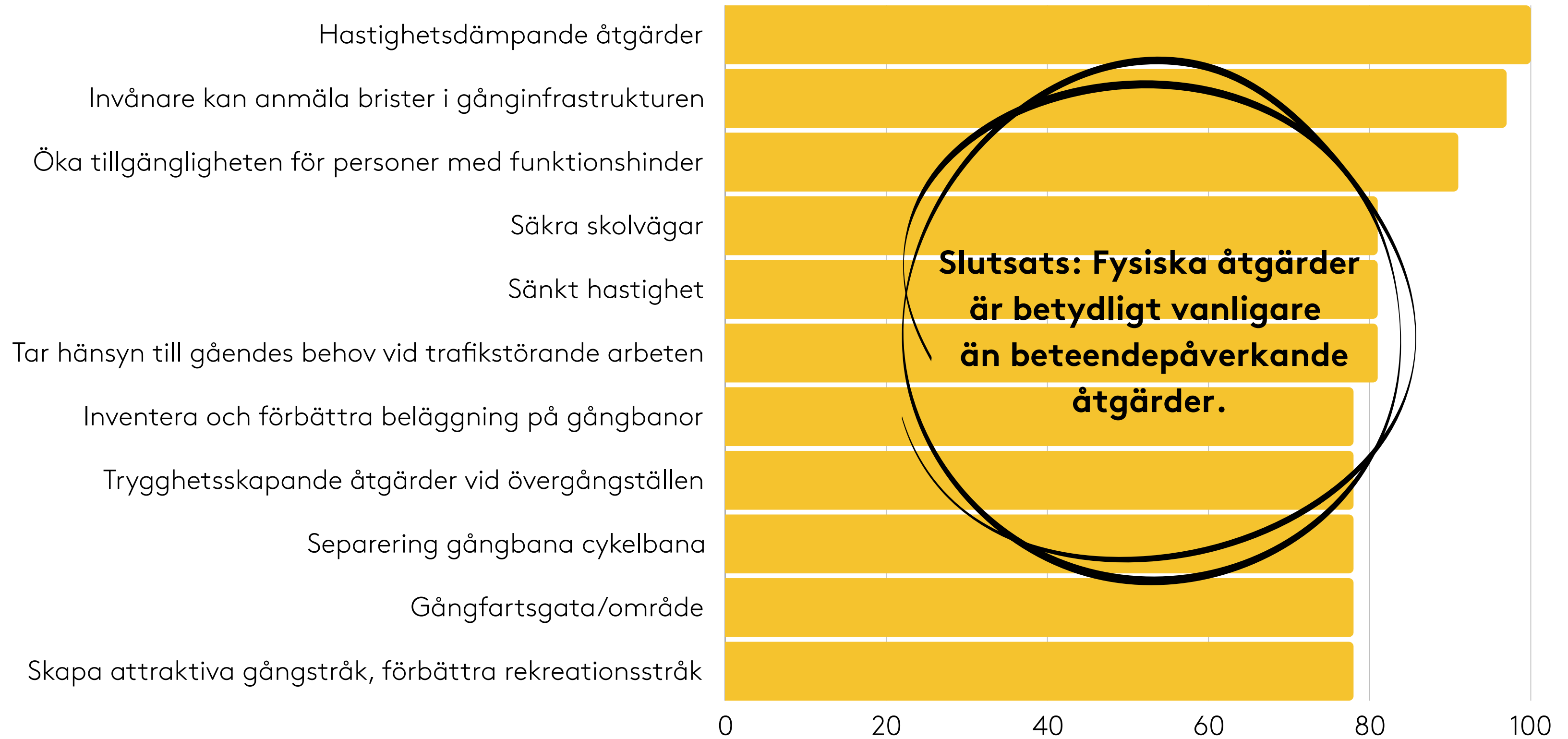
Föräldrar

Arbetsplatser/närin...

Pensionärer/äldre

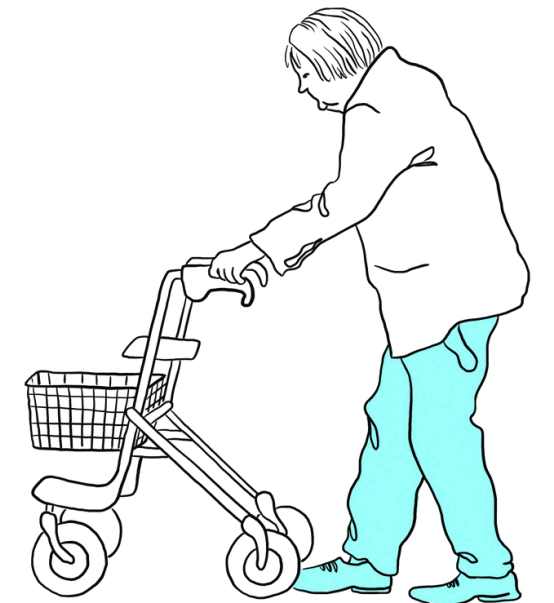
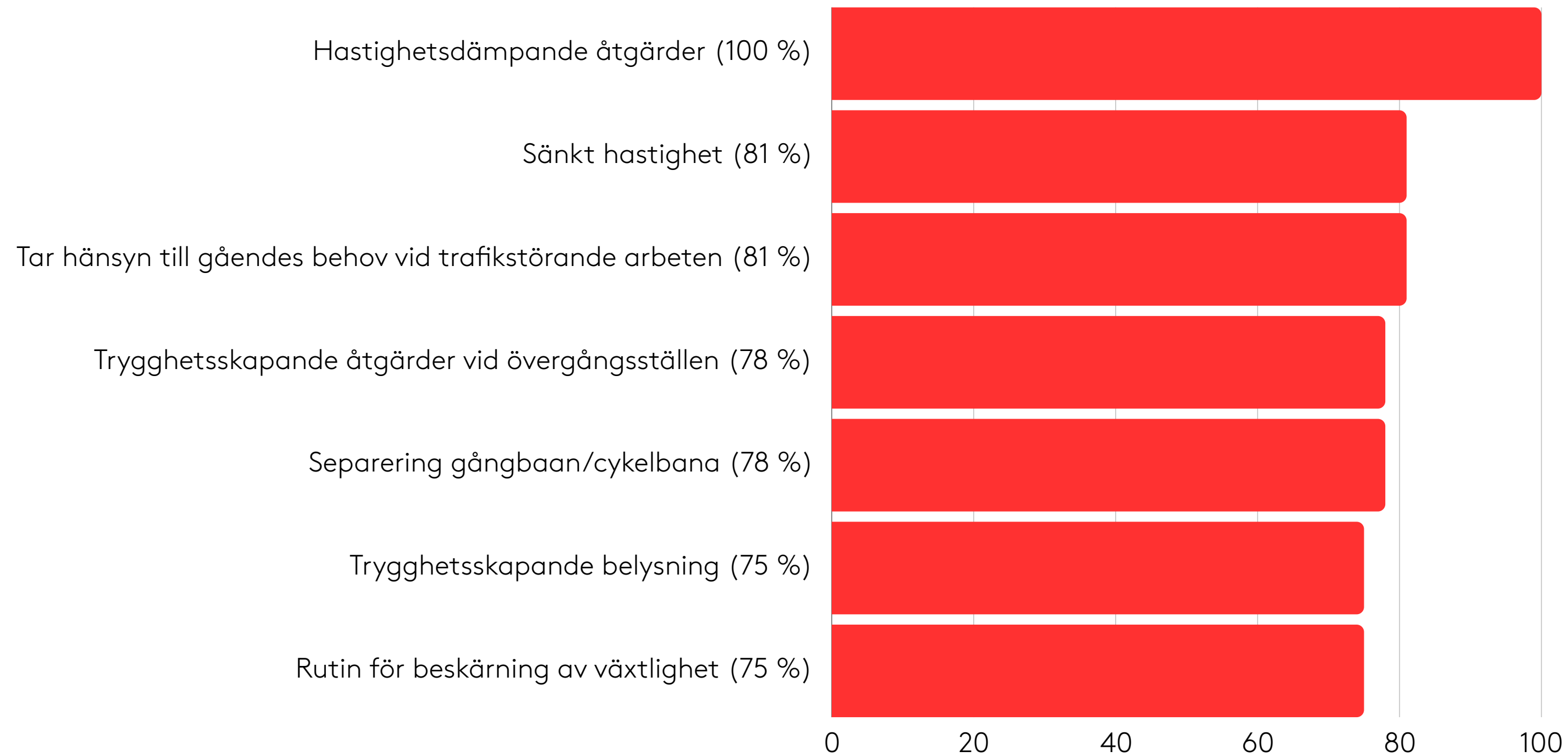
Jobbpendlare

De 11 vanligaste åtgärderna

Trafiksäkerhet och trygghet

De vanligaste åtgärderna för att öka trafiksäkerhet och trygghet

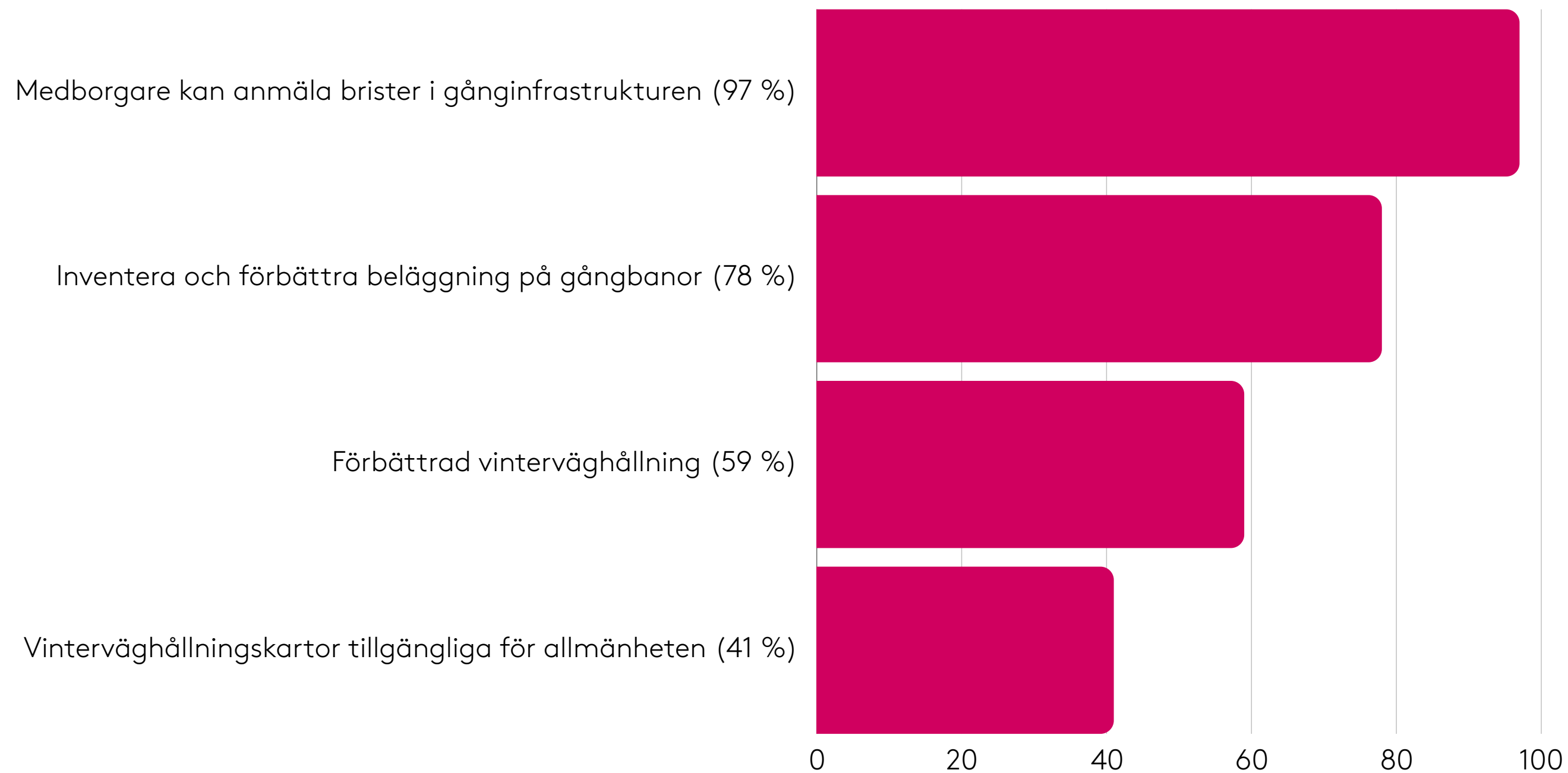
En gångvänlig stad för alla

De vanligaste åtgärderna för att öka tillgängligheten för olika målgrupper

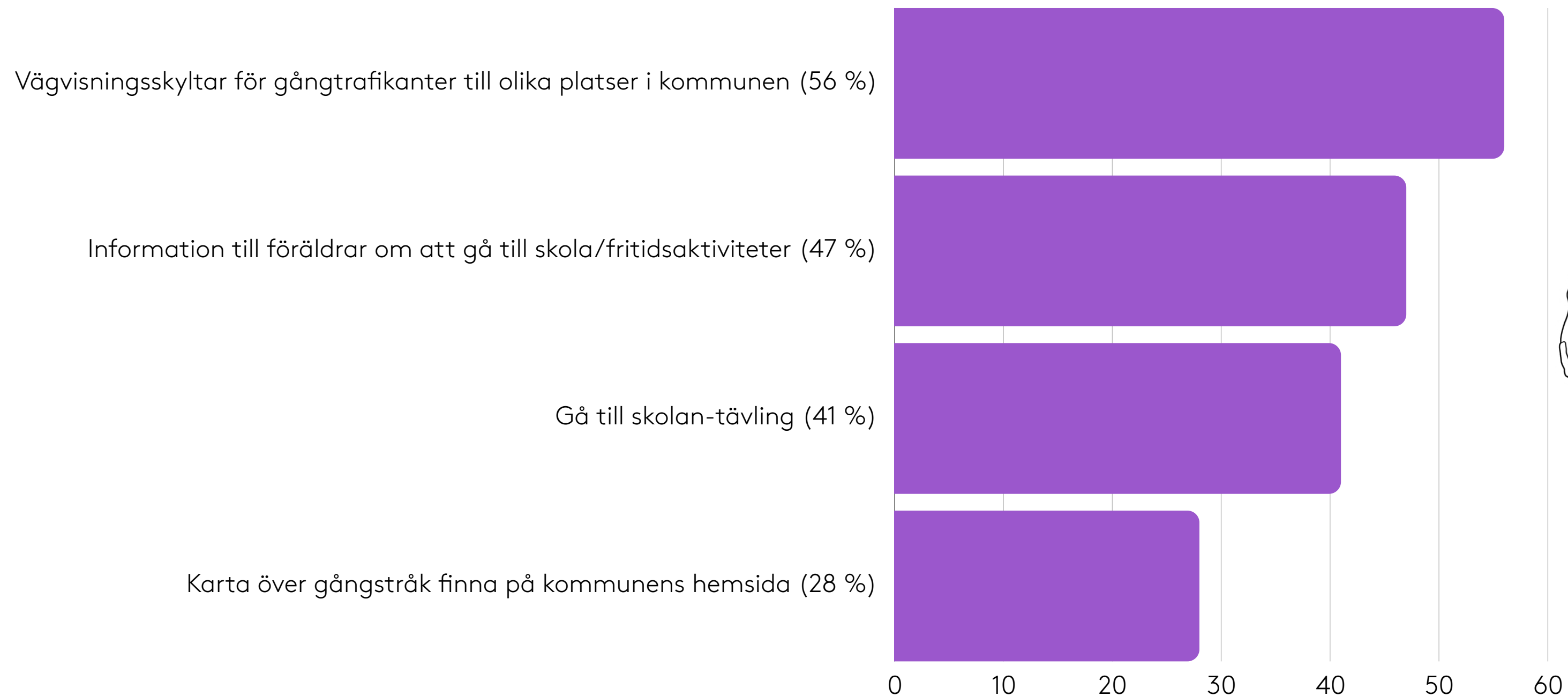
Drift och underhåll

De vanligaste åtgärderna för drift och underhåll

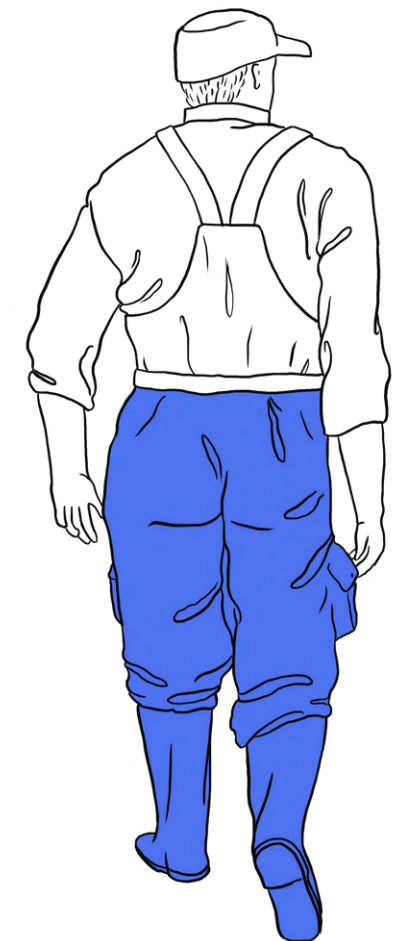
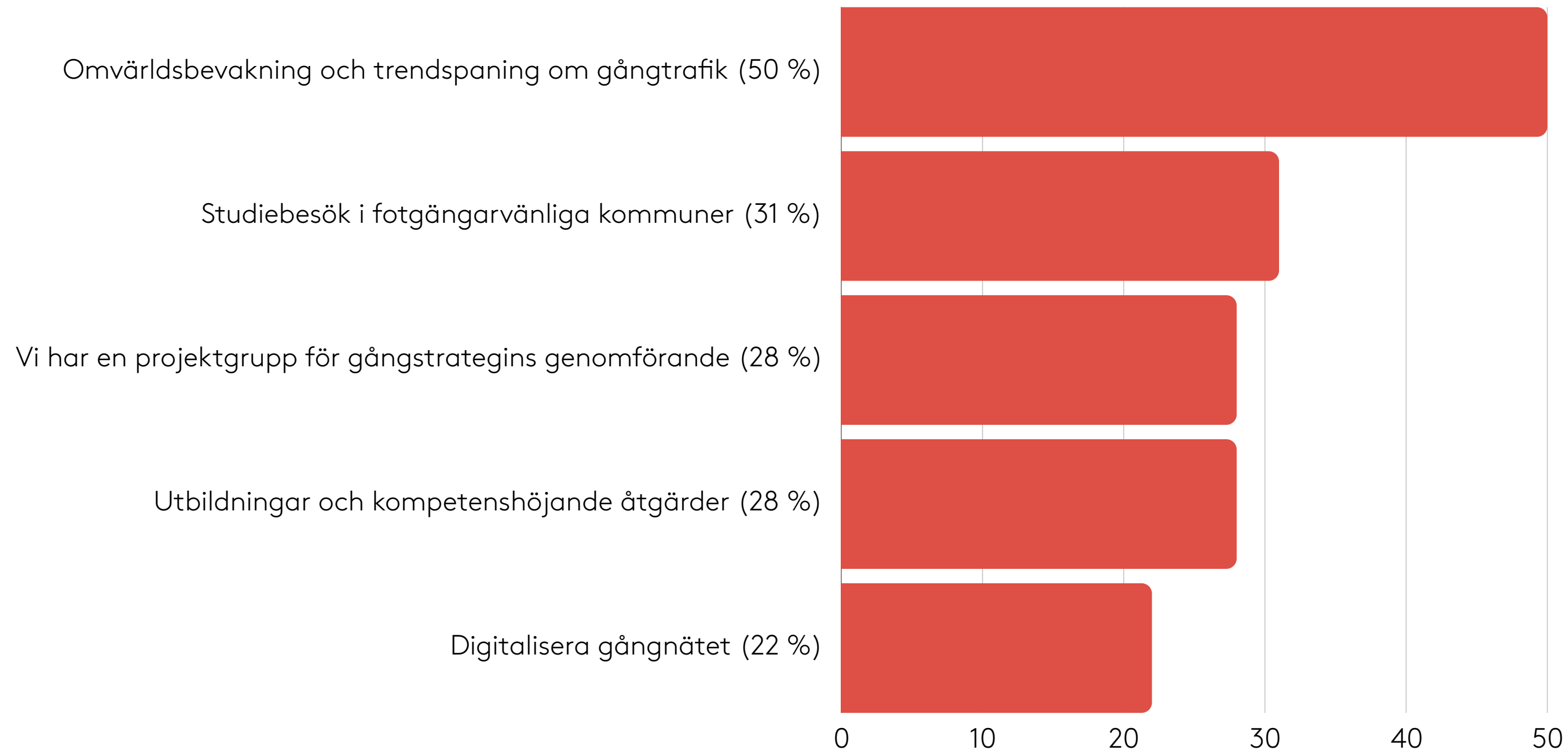
Kommunikation och information

De vanligaste åtgärderna inom kommunikation och information

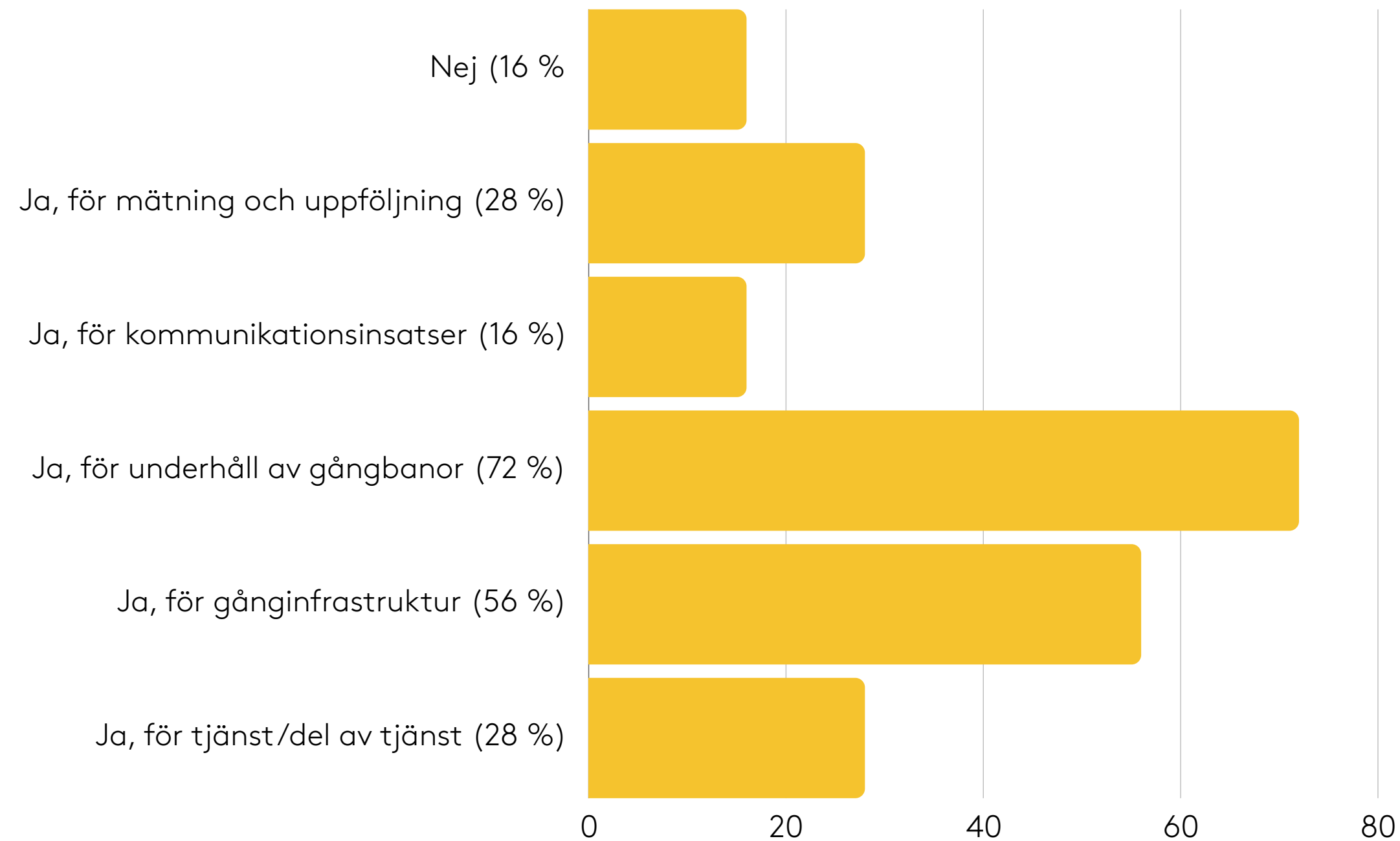
Rutiner och kompetens

De vanligaste åtgärderna för att skapa rutiner och kompetens. 25 % har inte genomfört åtgärder på området

Ekonomi

Finns ekonomiska medel avsatta för att årligen stärka gångtrafiken?

Vill du veta mer?

På vår hemsida
www.klimatkommunerna.se
hittar du massor av material,
exempel och tips. **Välkommen!**

